

คำนำ

เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรการบริหารหลักสูตรเป็นหลักสูตรฝึกอบรมภายใต้โครงการพัฒนาหลักสูตรและดำเนินการฝึกอบรมครูข้าราชการพลเรือนและบุคลากรทางการศึกษาด้วยหลักสูตรฝึกอบรมแบบ e-Training สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร โดยพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้หลักสูตรและวิทยากรที่มีคุณภาพ เน้นการพัฒนาโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ในทุกที่ทุกเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรการบริหารหลักสูตร จะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อยังประโยชน์ต่อระบบการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

สารบัญ

คำนำ	1
หลักสูตร “การบริหารหลักสูตร”	
รายละเอียดหลักสูตร	4
คำอธิบายรายวิชา	4
วัตถุประสงค์	4
สาระการอบรม	4
กิจกรรมการอบรม	4
สื่อประกอบการอบรม	5
การวัดผลและประเมินผลการอบรม	5
บรรณานุกรม	5
เค้าโครงเนื้อหา	6
ตอนที่ 1 แนวคิดในการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา	8
ตอนที่ 2 การจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา	13
ตอนที่ 3 การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา	31
ตอนที่ 4 การดำเนินการนำหลักสูตรระดับสถานศึกษาไปใช้ในระดับชั้นเรียน	34
ตอนที่ 5 การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา	37
ใบงานที่ 1	40
ใบงานที่ 2	41
ใบงานที่ 3	42
ใบงานที่ 4	43
ใบงานที่ 5	44
แบบทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียนหลักสูตร	45

หลักสูตร
การบริหารหลักสูตร

รหัส UTQ-00102

ชื่อหลักสูตรรายวิชาการบริหารหลักสูตร

ปรับปรุงเนื้อหาโดย

คณาจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา

1. ดร.ไพรวลัย	พิทักษ์สาส์
2. ดร.รัตนา	แสงบัวเฟื่อน
3. ดร.ปกรณ์	สุปินานนท์
4. อ.ดร.ฉัตรวรรณ	ลัญฉวรรณะกร

รายละเอียดหลักสูตร

คำอธิบายรายวิชา

ความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษาโครงสร้างการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษาการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษาการดำเนินการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในระดับชั้นเรียน โครงสร้างรายวิชา การส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาและการใช้และกำกับการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. สามารถอธิบายความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา
2. สามารถอธิบายโครงสร้างการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา
3. สามารถอธิบายการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา
4. สามารถแสดงความคิดเห็นต่อการนำความรู้ไปจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษาได้
5. สามารถอธิบายการดำเนินการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในระดับชั้นเรียน
6. สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกาจัดทำโครงสร้างรายวิชาได้
7. สามารถอธิบายวิธีการส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษา
8. สามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. สามารถอธิบายการกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษา
10. สามารถกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระการอบรม

ตอนที่ 1 แนวคิดในการบริหารจัดการหลักสูตร

ตอนที่ 2 การจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

ตอนที่ 4 การดำเนินการนำหลักสูตรระดับสถานศึกษาไปใช้ในระดับชั้นเรียน

ตอนที่ 5 การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา

กิจกรรมการอบรม

1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม
2. ศึกษาเนื้อหาสาระการอบรมจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้
4. สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้
5. ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด
6. แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ

7. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร
8. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม

สื่อประกอบการอบรม

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
2. ใบความรู้
3. วีดิทัศน์
4. แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
5. กระดานสนทนา (Web board)
6. ใบงาน
7. แบบทดสอบ

การวัดผลและประเมินผลการอบรม

วิธีการวัดผล

1. การทดสอบก่อนและหลังอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมจะต้องได้คะแนนการทดสอบหลังเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ส่งงานตามใบงานที่กำหนด เข้าร่วมกิจกรรมบนกระดานสนทนา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมวิชาการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **แนวทางการจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). **กรอบแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

หลักสูตร UTQ-00102

การบริหารหลักสูตร

เค้าโครงเนื้อหา

ตอนที่ 1 แนวคิดในการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

แนวคิด

1. สถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. สถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐาน อันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ

3. สถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและครบวงจร และนำผลจากการติดตาม กำกับดูแลคุณภาพนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. สามารถอธิบายความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา

2. สามารถอธิบายโครงสร้างการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา

ตอนที่ 2 การจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา

แนวคิด

1. มีกำหนดวิสัยทัศน์หลักสูตรไว้ในระดับชาติ เพื่อให้สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งใช้เป็นทิศทางในการจัดเตรียมการศึกษาของตน เพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ อาทิ ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยทั่วไปนั้นมีการดำเนินการใน 2 ส่วน คือ การดำเนินการระดับสถานศึกษา และการดำเนินการระดับชั้นเรียน และแบ่งออกเป็น 6 ส่วนด้วยกัน คือ ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำคำอธิบายรายวิชา และกำหนดเกณฑ์การจบหลักสูตร ระดับและเอกสารการวัดและประเมินผล

วัตถุประสงค์

1. สามารถอธิบายการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา

2. สามารถแสดงความคิดเห็นต่อการนำความรู้ไปจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษาได้

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

แนวคิด

1. ครูผู้สอนแต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำโครงสร้างรายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วหากรายวิชาใดผู้สอนมากกว่าหนึ่งคน ครูอาจารย์ร่วมมือกันทำงานเป็นทีม เพื่อวางแผนและออกแบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. ครูที่รับผิดชอบสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ควรได้มีการวางแผนร่วมกันในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยนั้น สำหรับการประเมินผลนั้น เกณฑ์ที่ใช้ประเมินตามตัวชี้วัดของรายวิชาใด ก็นำคะแนนกลับไปรายงานในรายวิชานั้น

วัตถุประสงค์

1. สามารถอธิบายการดำเนินการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในระดับชั้นเรียน
2. สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกาจัดทำโครงสร้างรายวิชาได้

ตอนที่ 4 การดำเนินการนำหลักสูตรระดับสถานศึกษาไปใช้ในระดับชั้นเรียน

แนวคิด

1. สถานศึกษา เป็นหน่วยงานที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน จึงจำเป็นต้องจัดมาตรการส่งเสริม สนับสนุนการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม และการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ

วัตถุประสงค์

1. สามารถอธิบายวิธีการส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษา
2. สามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 5 การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา

แนวคิด

1. การสร้างความมั่นใจแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนว่า ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังตามที่กำหนดในมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนตามความคาดหวังของสถานศึกษา การกำกับดูแลคุณภาพของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการนำหลักสูตรไปใช้จึงเป็นสิ่งจำเป็นทั้งการนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตร การประกันคุณภาพภายใน และการวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร

วัตถุประสงค์

1. สามารถอธิบายการกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษา
2. สามารถกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 1 แนวคิดในการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

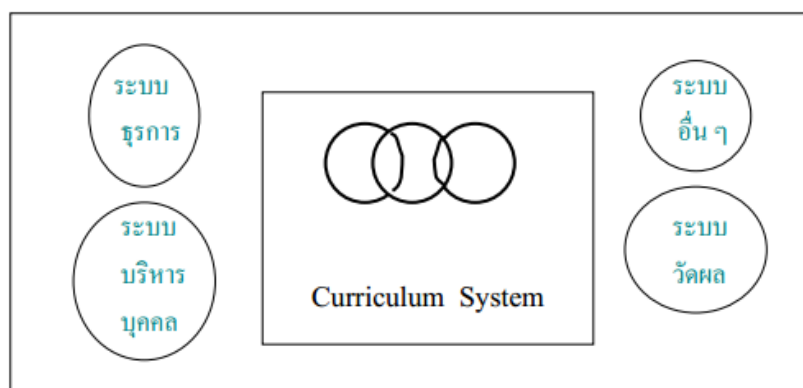
สถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องสร้างความมั่นใจต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ ดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐาน อันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ นอกจากนี้หลักสูตรสถานศึกษายังต้องสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเกิดความรักความผูกพันในบ้านเกิดเมืองนอน มีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชน

การบริหารหลักสูตร นับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรเพราะนอกจากจะต้องมีการวางแผน และ เตรียมการล่วงหน้าแล้วยังต้องติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดด้วย ผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารงานจะต้องดูแลกำกับงาน เพื่อให้งานบริหารหลักสูตรดำเนินไปอย่างราบรื่น และบรรลุความมุ่งหมายที่วางไว้ ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ในการสนับสนุน การส่งเสริมการกำกับดูแลงานจะสามารถทำให้การบริหารหลักสูตรประสบความสำเร็จ การบริหารหลักสูตร ผู้บริหารต้องเข้าอย่างถ่องแท้สามารถนำหลักสูตรไปสู่เป้าหมายที่แท้จริงได้ก็นับว่าหลักสูตรนั้นประสบความสำเร็จ การบริหารหลักสูตรจัดทำในหลายระดับ ได้แก่ ระดับส่วนกลาง ระดับท้องถิ่น และระดับโรงเรียน หัวใจของการบริหารหลักสูตรคือ การจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การจัดกลุ่มผู้เรียน การจัดครูเข้าสอนและการจัดทำแผนการสอนรวมทั้งการนิเทศติดตามผลการส่งเสริมการใช้หลักสูตรซึ่งทำได้ตั้งแต่ก่อนการสอนขณะกำลังสอนและหลังการสอน

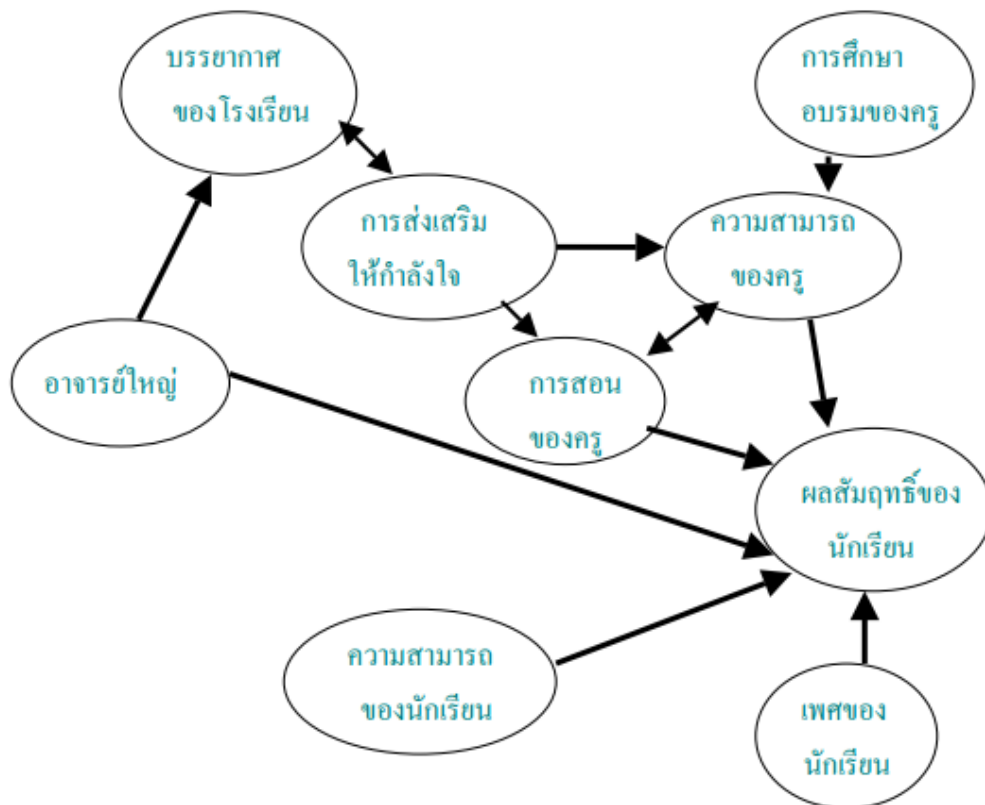
ในการจัดการศึกษา ให้บรรลุผลดังกล่าวนอกจากสถานศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมส่วนสำคัญดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีการเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร พิจารณาถึงงบประมาณและอาคารสถานที่ว่าเพียงพอหรือไม่ การเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจะดำเนินการโดยใช้วิธีใด การวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอน จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โรงเรียนควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทต่างกัน ความพร้อมต่างกัน อีกทั้งมีความแตกต่างกันในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่ และบุคลากร รวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาก็มาจากพื้นเพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมที่ต่างกัน มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้น การวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตรจึงควรพิจารณาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวด้วย

นอกจากนั้น สถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและครบวงจร และนำผลจากการติดตาม กำกับดูแลคุณภาพนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การบริหารจัดการหลักสูตร (Curriculum Engineering or Administration of the Curriculum System) เป็นการบริหารงานทางด้านวิชาการ หรือ การนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งเปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด ในการบริหารหลักสูตรนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ส่วนใหญ่ในโรงเรียนจะได้แก่ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าสายวิชาการ บุคคลเหล่านี้จะทำงานร่วมกับครูโดยการทำงานร่วมกัน กระตุ้นช่วยเหลือแนะนำให้กำลังใจควบคุม สนับสนุน ประสานงานให้ครูทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน การบริหารหลักสูตร หรือ การบริหารงานทางด้านวิชาการ จะได้ผลเพียงไรนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบอื่นที่ช่วยสนับสนุน ให้เป็นระบบขึ้นมา เช่น ระบบการวัดผล ระบบบริหารบุคคลระบบธุรการและระบบอื่นๆ ดังแผนภาพดังนี้

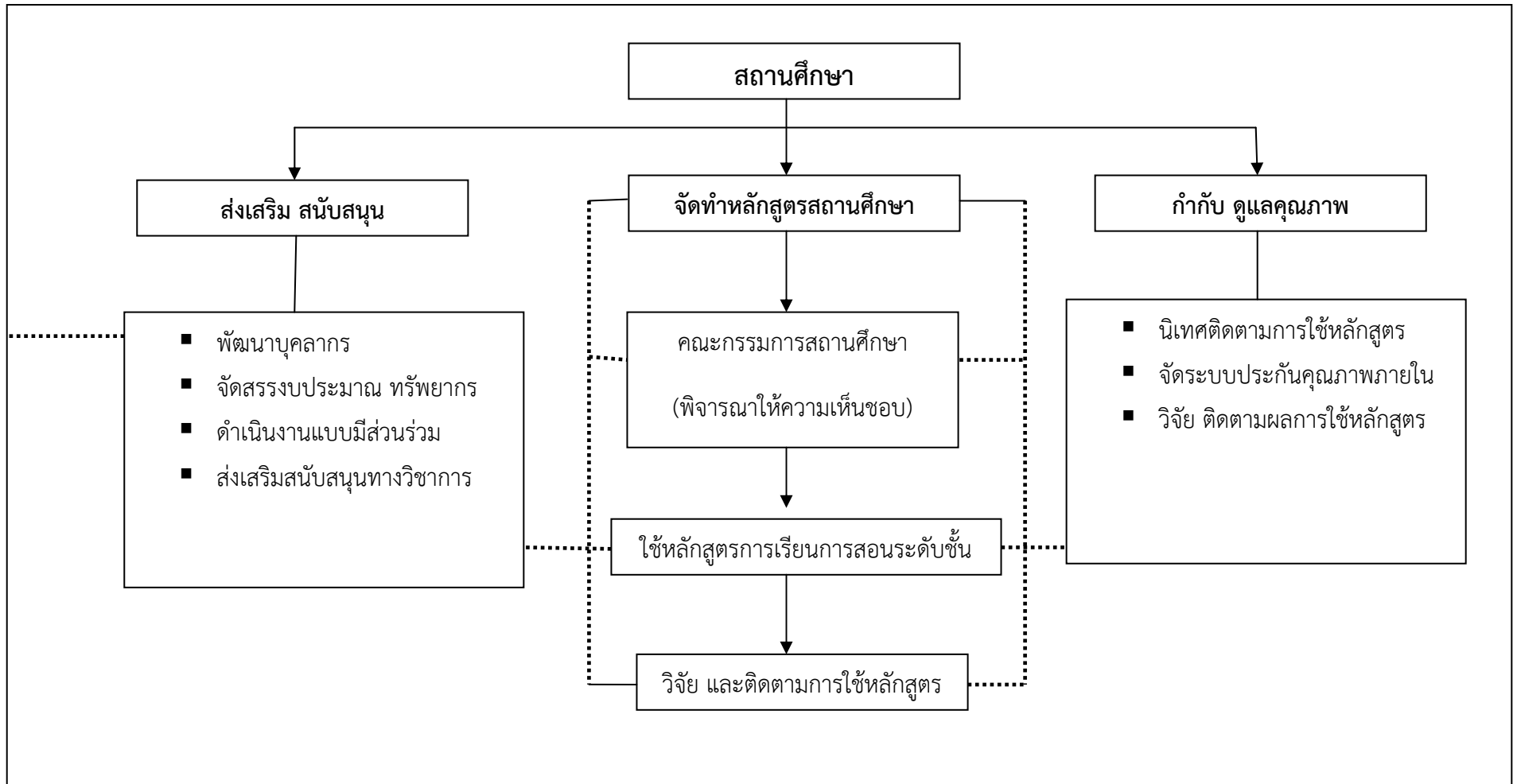

วิธีการกระบวนนำหลักสูตรไปใช้เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงที่สุดคือ ครูในฐานะผู้นำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียน นอกจากครูยังมีผู้เกี่ยวข้องดังแผนภูมิดังนี้

การบริหารจัดการและบริหารหลักสูตรเป็นกระบวนการสำคัญในการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพราะถ้าหากประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่และบทบาทอย่างเหมาะสม คุ่มค่าก็จะทำให้เกิดประสิทธิผลในด้านผู้เรียนสูงสุด

โครงสร้างการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

สรุป

สถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐานอันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ นอกจากนี้หลักสูตรสถานศึกษายังต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเกิดความรักความผูกพันในบ้านเกิดเมืองนอน มีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชน และสถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและครบวงจรและนำผลจากการติดตาม กำกับดูแลคุณภาพนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 1 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 1

ตอนที่ 2 การจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา

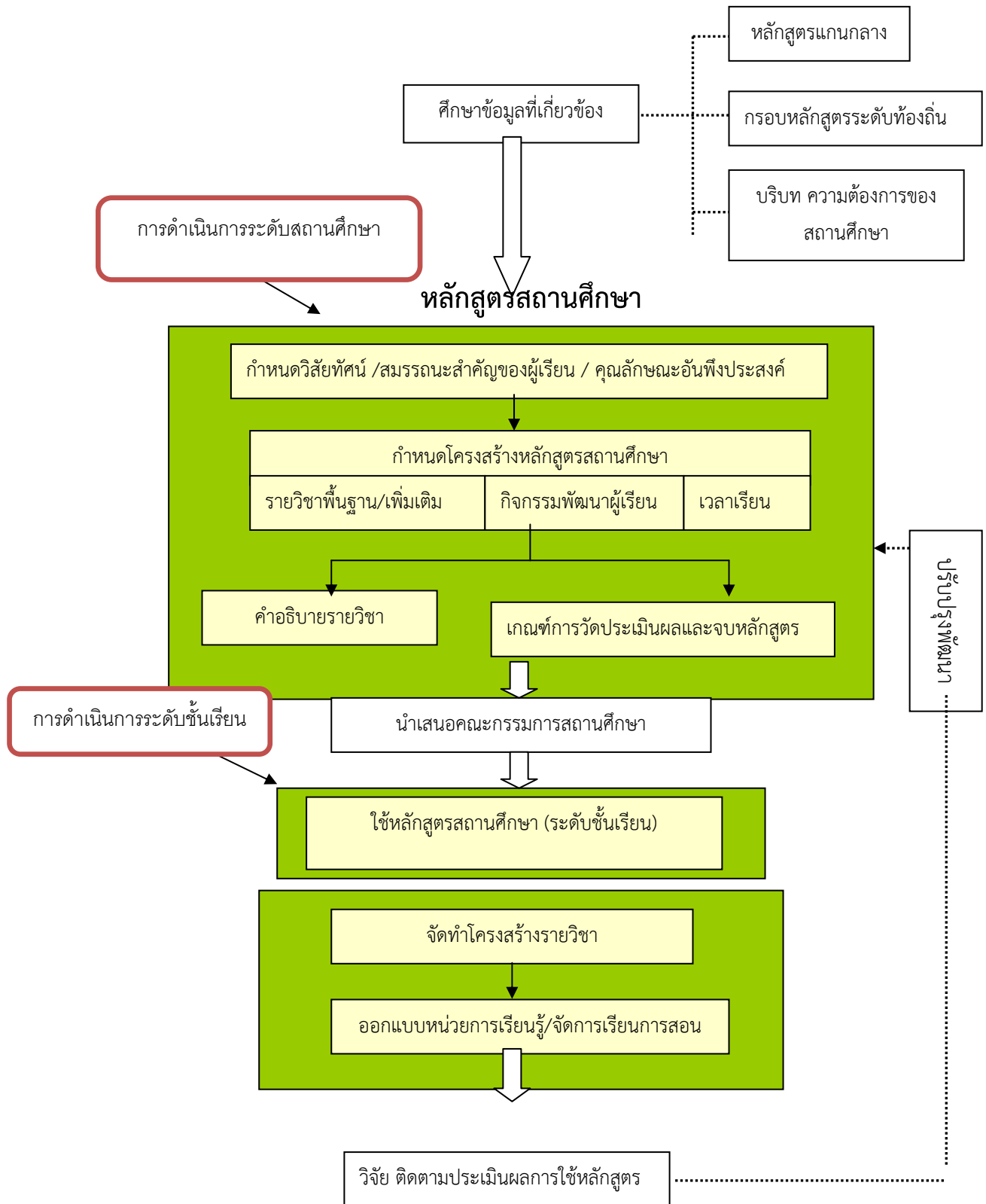
ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ อาทิ ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยทั่วไปนั้นมีการดำเนินการใน 2 ส่วน ดังนี้

1) การดำเนินการระดับสถานศึกษา : ดำเนินการโดยองค์คณะบุคคล ในระดับสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ เพื่อพิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบการวัดประเมินผลการเรียน รวมทั้งพิจารณาเกี่ยวกับเอกสารบันทึกและรายงานผลการเรียน ซึ่งต้องใช้ร่วมกันในสถานศึกษานั้นๆ

2) การดำเนินการระดับชั้นเรียน : ดำเนินการโดยครูผู้สอนแต่ละคน ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสมกับกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่ครูผู้สอนรายวิชาเดียวกัน ระดับชั้นเดียวกันอาจพิจารณาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่แตกต่างกันได้ เพราะผู้เรียนที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบนั้นอาจมีความต้องการ และความสามารถแตกต่างกัน ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ หรืองานที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ สื่อการสอน หรือวิธีการวัดประเมินผลอาจต้องปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

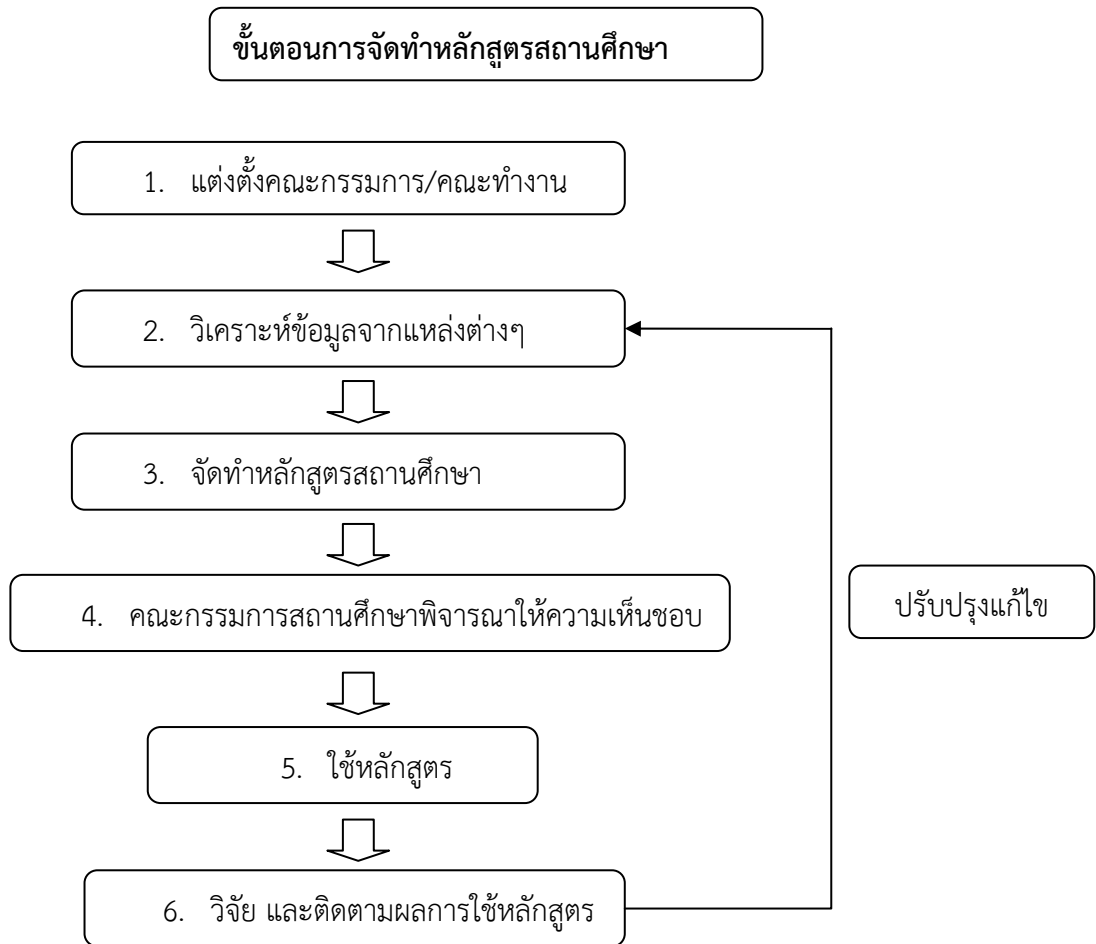

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1. ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยทั่วไปนั้นดำเนินการโดยคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้

1 . แต่งตั้งคณะกรรมการ/ คณะทำงาน : คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

2 . วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ : มีแหล่งข้อมูลสำคัญมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ข้อมูลจากการวิเคราะห์ สภาพ ปัญหา จุดเน้น ความต้องการของชุมชน และของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตลอดจนความต้องการของผู้เรียน

3 . จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร สถานศึกษา (เวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน/เพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบายรายวิชา และเกณฑ์การจบหลักสูตร พร้อมกันนี้สถานศึกษาจะต้องจัดทำเอกสารระเบียบการวัดผลประเมินผล เพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา

4 . คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ: นำเสนอร่างเอกสารหลักสูตร สถานศึกษา และระเบียบการวัดประเมินผล ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้

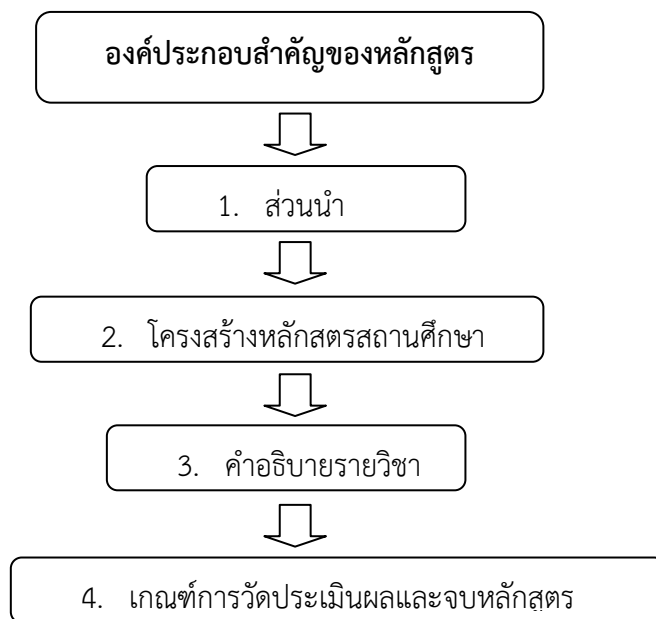
ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการ ก็นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงร่างหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ชัดเจนยิ่งขึ้น ก่อนการอนุมัติใช้หลักสูตร เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว ให้จัดทำเป็นประกาศหรือคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและประธานกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ลงนาม

5. ใช้หลักสูตรสถานศึกษา: ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

6. วิจัยและ ติดตามผลการใช้หลักสูตร: ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตร อย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลจากการติดตามมาใช้เป็นข้อมูลพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเอกสารสำคัญที่ครูจะใช้สำหรับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้จัดการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาควรมีข้อมูลที่ชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติ องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

1) ส่วนนำ : ข้อมูลในส่วนนี้ช่วยให้ครูผู้สอนทราบถึงเป้าหมายโดยรวมของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน เช่น วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลาง เป็นต้น

2) โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา: เป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดรายวิชาที่จัดสอนในแต่ละปี/ภาคเรียน ซึ่งประกอบด้วยรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พร้อมทั้งจำนวนเวลาเรียน หรือหน่วยกิตของรายวิชาเหล่านั้น

3) คำอธิบายรายวิชา: ส่วนนี้เป็นรายละเอียดที่ช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรจากรายวิชานั้น ๆ ในคำอธิบายรายวิชาจะประกอบด้วยรหัสวิชา ชื่อรายวิชา ประเภทรายวิชา

(พื้นฐาน/เพิ่มเติม) กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้นที่สอน พร้อมทั้งคำอธิบายให้ทราบว่าเมื่อเรียนรายวิชานั้นแล้ว ผู้เรียนจะมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะหรือเจตคติอะไร ซึ่งอาจจะบ่งชี้ให้ทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ หรือประสบการณ์สำคัญที่ผู้เรียนจะได้รับด้วยก็ได้

4) เกณฑ์การวัดประเมินผลและจบหลักสูตร: เป็นส่วนที่สถานศึกษากำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะจบการศึกษาในแต่ละระดับ โดยพัฒนาเกณฑ์ดังกล่าวให้สอดคล้องสัมพันธ์กับเกณฑ์การจบหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลาง

3. การกำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

วิสัยทัศน์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์หลักสูตรไว้ในระดับชาติ เพื่อให้สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งใช้เป็นทิศทางในการจัดการศึกษาของตน เพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมายเดียวกัน อย่างไรก็ตาม หากสถานศึกษามีความต้องการหรือจุดที่ต้องการเน้นเพิ่มเติม ก็สามารถปรับเพื่อแสดงจุดเน้นเพิ่มเติมให้ชัดเจนในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เป็นสมรรถนะจำเป็นพื้นฐาน 5 ประการที่ผู้เรียนพึงมีซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมรรถนะเหล่านี้ได้หลอมรวมอยู่ในมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

- 1) ความสามารถในการสื่อสาร
- 2) ความสามารถในการคิด
- 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางนั้น เป็นคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ

หากวิเคราะห์มาตรฐาน/ตัวชี้วัดของหลักสูตร อย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว จะพบว่าคุณลักษณะเหล่านี้ได้ สอดแทรกหลอมรวมอยู่ในมาตรฐานและตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ อยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนอาจเน้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ และสามารถพัฒนาผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนก็ได้ เช่น โครงการประกวดมารยาท โครงการยกย่องประกาศเกียรติคุณผู้ประพฤติตนดีงาม เป็นต้น โรงเรียนอาจกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมได้ แต่หากเห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางครอบคลุมคุณลักษณะที่จำเป็นเพียงพอแล้ว ก็สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยไม่

จำเป็นต้องกำหนดเพิ่มเติมอีกก็ได้

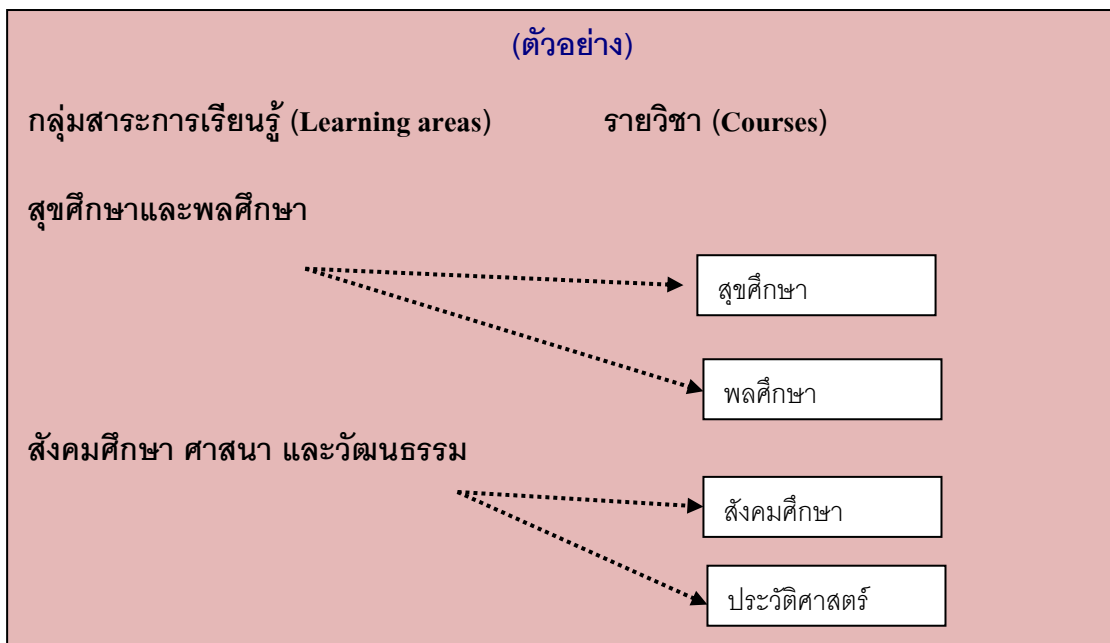
4. การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษาคือโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

การกำหนดรายวิชา : หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้จัดแบ่งองค์ความรู้และทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่

- 1) ภาษาไทย
- 2) คณิตศาสตร์
- 3) วิทยาศาสตร์
- 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 5) สุขศึกษาและพลศึกษา
- 6) ศิลปะ
- 7) การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
- 8) ภาษาต่างประเทศ

สถานศึกษาจะต้องนำความรู้และทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละ "กลุ่มสาระการเรียนรู้" (Learning areas) ไปจัดทำเป็น "รายวิชา" (Courses) และกำหนดรหัสวิชา พร้อมทั้งตั้งชื่อรายวิชา ให้สะท้อนสิ่งที่สอนในรายวิชานั้น ๆ

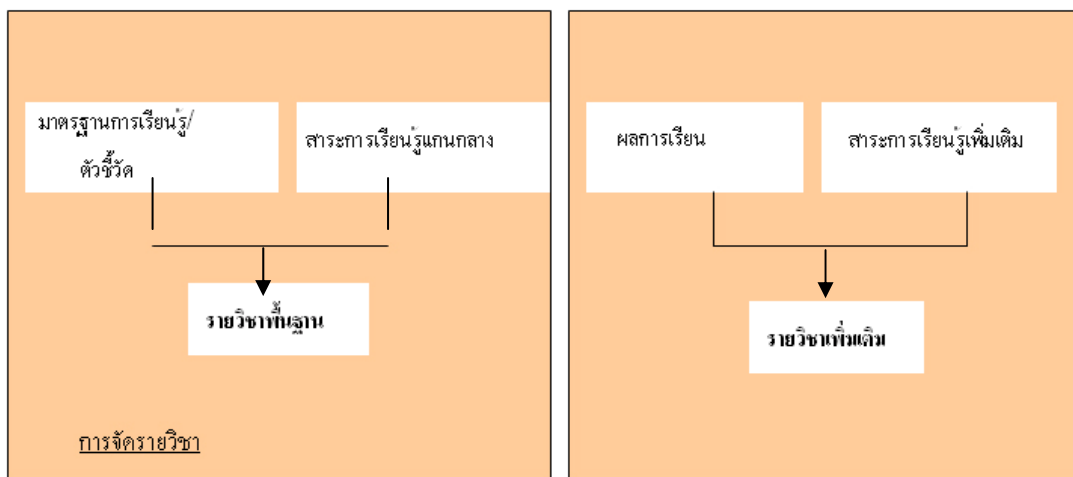
ใน โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จะระบุรายวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เปิดสอนในแต่ละปี ในระดับประถมศึกษา และในแต่ละภาคเรียนสำหรับระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งระบุจำนวนเวลาเรียน หรือจำนวนหน่วยกิต ของรายวิชาและกิจกรรมเหล่านั้นกำกับไว้ด้วย

ประเภทรายวิชา

รายวิชาพื้นฐาน : เป็นรายวิชาที่เปิดสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียน

รายวิชาเพิ่มเติม : เป็นรายวิชาที่สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถเปิดสอนเพิ่มเติมจากสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้น ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน หรือความต้องการของท้องถิ่น โดยมีการกำหนด "ผลการเรียนรู้" เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาสามารถพิจารณาเปิดสอนรายวิชาเพิ่มเติมได้ตามความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษาและเกณฑ์การจบหลักสูตร โดยอยู่ภายใต้โครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนด สำหรับชื่อรายวิชาเพิ่มเติมนั้นสามารถตั้งได้ตามความเหมาะสม

ระดับประถมศึกษา

รายวิชาพื้นฐาน : การจัดรายวิชาพื้นฐานในระดับประถมศึกษาให้พิจารณาดำเนินการดังนี้

- ให้สถานศึกษาจัดรายวิชาพื้นฐานตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มละ 1 รายวิชาต่อปี ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดเป็นรายวิชาสังคมศึกษา และรายวิชาประวัติศาสตร์ โดยรายวิชาประวัติศาสตร์ให้จัดการเรียนการสอน 40 ชั่วโมงต่อปี
- สถานศึกษาสามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้ตามความเหมาะสมกับจุดเน้นของสถานศึกษา ทั้งนี้ เมื่อรวมเวลาเรียนของรายวิชาพื้นฐานทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้แล้ว ต้องมีเวลาเรียนรวม 840 ชั่วโมงต่อปี

รายวิชาเพิ่มเติม : สถานศึกษาสามารถกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมตามความต้องการโดยจัดเป็นรายปี ตามโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนด และมีการกำหนดผลการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ เมื่อรวมเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแล้ว ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมงต่อปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

รายวิชาพื้นฐาน : การจัดรายวิชาพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้พิจารณาดำเนินการดังนี้

- สถานศึกษาสามารถจัดรายวิชาพื้นฐานตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้ตามความ

เหมาะสม ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้อาจจัดได้มากกว่า 1 รายวิชาในแต่ละภาค/ปี

- สถานศึกษาสามารถจัดรายวิชาพื้นฐานใน 1 ภาคเรียน ให้เรียนครบ/ไม่ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ แต่เมื่อจบหนึ่งปีการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดให้เรียนรายวิชาพื้นฐานครบทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

- กำหนดให้ 1 รายวิชา มีค่าน้ำหนัก ไม่น้อยกว่า 0.5 หน่วยกิต (1 หน่วยกิต คิดเป็น 40 ชั่วโมง/ภาคเรียน) และเมื่อรวมจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาพื้นฐานในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ แล้ว ให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้จัดสาระประวัติศาสตร์เป็นรายวิชาเฉพาะ ภาคเรียนละ 1 รายวิชา (0.5 หน่วยกิต) ทุกภาคเรียน รวม 6 รายวิชา (3.0 หน่วยกิต)

รายวิชาเพิ่มเติม: สถานศึกษาสามารถกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมตามความต้องการ โดยจัดเป็นรายภาค ตามโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนด และมีการกำหนดผลการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ เมื่อรวมเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแล้ว ไม่เกิน 1,200 ชั่วโมงต่อปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

รายวิชาพื้นฐาน : การจัดรายวิชาพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้พิจารณาดำเนินการดังนี้

- สถานศึกษาสามารถจัดรายวิชาพื้นฐานตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้ตาม ความเหมาะสมในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจจัดได้มากกว่า 1 รายวิชา โดยภายใน 3 ปี ต้องครบทุกตัวชี้วัดที่กำหนดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ

- กำหนดให้ 1 รายวิชา มีค่าน้ำหนัก ไม่น้อยกว่า 0.5 หน่วยกิต (1 หน่วยกิต คิดเป็น 40 ชั่วโมง/ภาคเรียน) และเมื่อรวมจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาพื้นฐานในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้แล้ว ให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้จัดรายวิชาประวัติศาสตร์ให้ครบ 2 หน่วยกิต ภายใน 3 ปี

รายวิชาเพิ่มเติม : สถานศึกษาสามารถกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมได้ตามความต้องการ โดยจัดเป็นรายภาค และมีการกำหนดผลการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ ทั้งนี้เมื่อรวมเวลาเรียนของ รายวิชาเพิ่มเติมทั้งหมดแล้ว สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การตั้งชื่อรายวิชา

การตั้งชื่อรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม ควรสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือสะท้อนถึงจุดเน้นและเนื้อหาสาระที่สอน และระดับความยากง่ายของสิ่งที่สอนในรายวิชานั้น

ตัวอย่างการตั้งชื่อรายวิชา

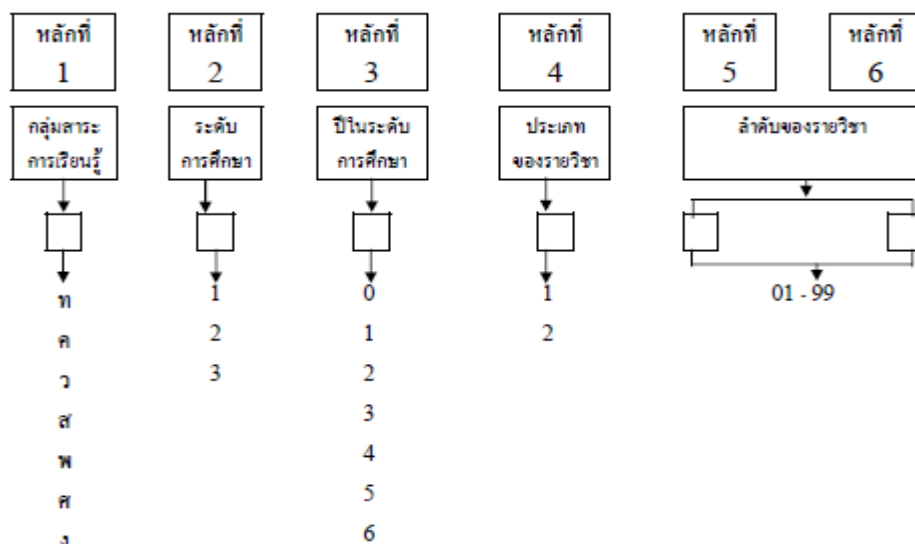
กลุ่มสาระการเรียนรู้	ชื่อรายวิชาพื้นฐาน	ชื่อรายวิชาเพิ่มเติม
ภาษาไทย	ภาษาไทย 1 ภาษาไทยพื้นฐาน 1	เสริมภาษาไทย 1 หลักภาษาไทย วรรณกรรมท้องถิ่น
คณิตศาสตร์	คณิตศาสตร์ 1 คณิตศาสตร์พื้นฐาน 1	เสริมคณิตศาสตร์ 1 คณิตคิดเร็ว
วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์ 1 วิทยาศาสตร์ทั่วไป 1 วิทยาศาสตร์กายภาพ 2	เคมี 2 ชีววิทยา 3 อาหารเพื่อสุขภาพ สนุกกับ ของเล่นวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์เพิ่มเติม 3
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	สังคมศึกษา 1 พระพุทธศาสนา1 ประวัติศาสตร์ 1	ชีวประวัติบุคคลสำคัญ ฉะเชิงเทราบ้านเรา
สุขศึกษาและพลศึกษา	สุขศึกษาและพลศึกษา 1 สุขศึกษา 1 พลศึกษา 2	เสริมสุขศึกษา ยืดหยุ่น 3 โภชนาการ มวยไทย ตะกร้อ
ศิลปะ	ศิลปะ 1 ทัศนศิลป์ 3 ดนตรีและนาฏศิลป์ 1	วาดเส้นเล่นสาย ดนตรีไทย วาดภาพ 1 นาฏศิลป์สร้างสรรค์
การงานอาชีพ และ เทคโนโลยี	การงานอาชีพและเทคโนโลยี 1 การงาน 2 งานเกษตร 1 งานช่าง 2 เทคโนโลยี 2	การแปรรูปอาหาร การแกะสลัก การใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปไมโครซอฟเวิร์ด
ภาษาต่างประเทศ	ภาษาอังกฤษ 1 อังกฤษพื้นฐาน 1	อังกฤษฟัง-พูด 1 ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น ภาษาญี่ปุ่นฟัง-พูด ภาษาจีน 1 ภาษาจีน 2

การกำหนดรหัสวิชา

เพื่อให้เกิดความสะดวกและความเข้าใจตรงกันในการสื่อสาร สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดรหัสวิชาอย่างเป็นระบบ

ระบบรหัสวิชา

การกำหนดรหัสวิชาควรใช้ตัวเลขอารบิก เพื่อสื่อสารและการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา ระบบรหัสวิชา สำหรับรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยตัวอักษรและตัวเลข 6 หลัก ดังนี้

ใช้รหัสตัวอักษรตามรายการรหัสตัวอักษรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

หลักที่ 1 เป็นรหัสตัวอักษรแสดงกลุ่มสาระการเรียนรู้คือ

- ท หมายถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- ค หมายถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- ว หมายถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- ส หมายถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- พ หมายถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา
- ศ หมายถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- ง หมายถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

หมายถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศให้ใช้รหัสของแต่ละภาษาตามรายการ

หมายเหตุ รหัสตัวอักษรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กรณีที่มีสถานศึกษาใดจัดทำรายวิชาภาษาต่างประเทศอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาทำเรื่องเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อกำหนดรหัสตัวอักษรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพิ่มเติมและประกาศให้สถานศึกษาทั่วประเทศได้รับทราบและใช้ให้ตรงกัน

หลักที่ 2 เป็นรหัสตัวเลขแสดงระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายสะท้อนระดับความรู้และทักษะในรายวิชาที่กำหนดไว้คือ

- 1 หมายถึงรายวิชาระดับประถมศึกษา
- 2 หมายถึงรายวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 3 หมายถึงรายวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักที่ 3 เป็นรหัสตัวเลขแสดงปีที่เรียนของรายวิชาซึ่งสะท้อนระดับความรู้และทักษะในรายวิชาที่กำหนดไว้ในแต่ละปีคือ

0 หมายถึงรายวิชาที่ไม่กำหนดปีที่เรียนจะเรียนปีใดก็ได้ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

1 หมายถึงรายวิชาที่เรียนในปีที่ 1 ของระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ป.1 ม.1 และม.4)

2 หมายถึงรายวิชาที่เรียนในปีที่ 2 ของระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ป.2 ม.2 และม.5)

3 หมายถึงรายวิชาที่เรียนในปีที่ 3 ของระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ป.3 ม.3 และม.6)

4 หมายถึงรายวิชาที่เรียนในปีที่ 4 ของระดับประถมศึกษา (ป.4)

5 หมายถึงรายวิชาที่เรียนในปีที่ 5 ของระดับประถมศึกษา (ป.5)

6 หมายถึงรายวิชาที่เรียนในปีที่ 6 ของระดับประถมศึกษา (ป.6)

หลักที่ 4 เป็นรหัสตัวเลขแสดงประเภทของรายวิชาคือ

- 1 หมายถึงรายวิชาพื้นฐาน
- 2 หมายถึงรายวิชาเพิ่มเติม

หลักที่ 5 และหลักที่ 6 เป็นรหัสตัวเลขแสดงลำดับของรายวิชาแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในปี/ระดับการศึกษาเดียวกันในระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นหรือมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนตั้งแต่01-99 ดังนี้

รายวิชาที่กำหนดปีที่เรียนให้รับรหัสหลักที่ 5-6 ต่อเนื่องในปีเดียวกันหากจัดรายวิชาเป็นรายภาคให้กำหนดเรียงลำดับรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันให้เสร็จสิ้นในภาคเรียนแรกก่อนแล้วจึงกำหนดต่อในภาคเรียนที่สอง

รายวิชาที่ไม่กำหนดปีที่เรียนให้รับรหัสหลักที่ 5-6 ต่อเนื่องในระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

ทั้งนี้รหัสหลักที่ 5 และหลักที่ 6 ของรายวิชาเพิ่มเติมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้กำหนดรหัสวิชาเป็นช่วงลำดับดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

- ลำดับที่01 - 19 หมายถึงรายวิชาในกลุ่มฟิสิกส์
- ลำดับที่21 - 39 หมายถึงรายวิชาในกลุ่มเคมี
- ลำดับที่ 41 - 59 หมายถึงรายวิชาในกลุ่มชีววิทยา
- ลำดับที่ 61 - 79 หมายถึงรายวิชาในกลุ่มโลกและอวกาศ
- ลำดับที่ 81 - 99 หมายถึงรายวิชาในกลุ่มวิทยาศาสตร์อื่นๆ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียน และ 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยพิจารณาจากโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรแกนกลาง และเป้าหมาย/จุดเน้นของท้องถิ่น พร้อมทั้งพิจารณาความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษา เพื่อจัดเวลาเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง หลักสูตรแกนกลางได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมง จำนวนเวลาที่กำหนด เป็นเวลารวมในการปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ใน ส่วนของกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์นั้น หลักสูตรแกนกลางระบุให้สถานศึกษาจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา (ป.1-6)	รวม 6 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3)	รวม 3 ปี จำนวน 45 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)	รวม 3 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง

จากโครงสร้างเวลาเรียนดังกล่าว สถานศึกษาสามารถพิจารณาจัดแบ่งจำนวนเวลาสำหรับผู้เรียนแต่ละระดับชั้นปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ได้ตามความเหมาะสมและอาจจัดให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมดังกล่าวในบางชั่วโมงของลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด หรือกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ ก็ได้ นอกจากนี้ยังสามารถสอดแทรกในการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ โดยมีหลักฐานที่สามารถยืนยันเวลาที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวครบตามเวลาที่สถานศึกษากำหนด พร้อมทั้งการประเมินการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน

การจบหลักสูตรในแต่ละระดับ ผู้เรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละประเภท ดังนี้

ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น จัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมดังนี้

- 1) กิจกรรมแนะแนว
  - 2) กิจกรรมนักเรียน
    - 2.1 ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์
    - 2.2 ชุมนุ่ม ชมรม
- ผู้เรียนต้องเข้าร่วมและได้รับการประเมินกิจกรรมทั้ง 2.1 และ 2.2

3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมดังนี้

- 1) กิจกรรมแนะแนว
- 2) กิจกรรมนักเรียน
  - 2.1 ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ หรือนักศึกษาวิชาทหาร
  - 2.2 ชุมนุ่ม ชมรม

ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 2.1 และ 2.2 หรือเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามความเหมาะสม

3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

การกำหนดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และเงื่อนไขในการกำหนดเวลา เรียนสำหรับสถานศึกษาเพื่อประกอบการพิจารณาในการจัดเวลาเรียนของสถานศึกษาไว้ดังนี้

ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดและสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตรสำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมเพิ่มเติม โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อมจุดเน้นของสถานศึกษาและเกณฑ์การจบหลักสูตร เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สถานศึกษาอาจจัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

จากข้อกำหนดดังกล่าว สถานศึกษาสามารถจัดโครงสร้างเวลาเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของตนได้อย่างหลากหลาย โดยพิจารณาจาก

ความพร้อมของสถานศึกษา : ในส่วนของความพร้อมนั้น สถานศึกษาต้องพิจารณาจำนวนครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ห้องเรียนและสถานที่สำหรับใช้เรียน งบประมาณ ทรัพยากรต่างๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีบุคลากร และครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพียงพอ อาจมีรูปแบบของโครงสร้างหลักสูตร/ เวลาเรียนแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดในเรื่องต่างๆ

ความต้องการ/จุดเน้นของสถานศึกษา: ความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษา

ก็เป็น สิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการจัดโครงสร้างหลักสูตร/ เวลาเรียน สถานศึกษาอาจจัดโปรแกรมการเรียนที่เน้นภาษาต่างประเทศ หรือโปรแกรมการเรียนที่เน้นวิทยาศาสตร์ ซึ่งโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียนของโปรแกรมเหล่านั้นย่อมแตกต่างกัน หรือสถานศึกษาที่อยู่ในเมืองใหญ่ ย่อมมีโครงสร้างหลักสูตรแตกต่างจากสถานศึกษาที่ตั้งอยู่บนดอยหรือชนบท เป็นต้น

ความต้องการของผู้เรียน : ความต้องการของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งต่อ การจัดโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนบาง กลุ่มอาจต้องการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาต่าง ๆ แต่ก็มีบางกลุ่มที่ต้องการเตรียมพร้อมสำหรับ การออกไปประกอบอาชีพ เป็นต้น สถานศึกษาจึงควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนเพื่อเป็น ข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย

เงื่อนไขการจัดโครงสร้างเวลาเรียนดังกล่าวข้างต้น หากโรงเรียนระดับประถมศึกษาบางแห่งที่ต้องการเน้นการอ่านออก เขียนได้ และคิดคำนวณ ก็อาจปรับเกลี่ยเวลาของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อมาเพิ่มในภาษาไทย และคณิตศาสตร์ได้ แต่ทั้งนี้เวลาเรียนรวมพื้นฐานต้องอยู่ในกรอบเวลาที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตรแกนกลาง

**ตัวอย่างโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**

รายวิชา/กิจกรรม	เวลาเรียน(ชม./ปี)
รายวิชาพื้นฐาน	840
ท11101ภาษาไทย	200
ค11101คณิตศาสตร์	200
ว11101วิทยาศาสตร์	80
ส11101สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80
ส11102ประวัติศาสตร์	40
พ11101สุขศึกษาและพลศึกษา	80
ศ1101ศิลปะ	80
ง11101 การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	40
อ11101 ภาษาอังกฤษ	40
รายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติม	
ท11201 ทักษะการเขียน	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120
•กิจกรรมแนะแนว	30
•กิจกรรมนักเรียน	
ลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด	40
ชมรม/ชุมนุม	40
•กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	10
รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น	1,000

โครงสร้างหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3			
ภาคเรียนที่ 1		ภาคเรียนที่ 2	
รายวิชา/กิจกรรม	หน่วยกิต/ชั่วโมง	รายวิชา/กิจกรรม	หน่วยกิต/ชั่วโมง
รายวิชาพื้นฐาน	11.0 (440)	รายวิชาพื้นฐาน	11.0 (440)
ท23101 ภาษาไทย 5	1.5 (60)	ท23102 ภาษาไทย 6	1.5 (60)
ค23101 คณิตศาสตร์ 5	1.5 (60)	ค23102 คณิตศาสตร์ 6	1.5 (60)
ว23101 วิทยาศาสตร์ 5	1.5 (60)	ว23102 วิทยาศาสตร์ 6	1.5 (60)
ส23101 สังคมศึกษา ฯ 5	1.5 (60)	ส23102 สังคมศึกษา ฯ 6	1.5 (60)
ส23103 ประวัติศาสตร์ 5	0.5 (20)	ส23104 ประวัติศาสตร์ 6	0.5 (20)
พ23101 สุขศึกษา 5	0.5 (20)	พ23103 สุขศึกษา 6	0.5 (20)
พ23102 พลศึกษา 5	0.5 (20)	พ23104 พลศึกษา 6	0.5 (20)
ศ23101 ทักษะศิลป์	1.0 (40)	ศ23102 ดนตรีและนาฏศิลป์	1.0 (40)
ง23101 การงานอาชีพ ฯ	1.0 (40)	ง23102 การงานอาชีพ ฯ	1.0 (40)
อ23101 ภาษาอังกฤษ 5	1.5 (60)	อ23102 ภาษาอังกฤษ	1.5 (60)
รายวิชาเพิ่มเติม	2.5 (100)	รายวิชาเพิ่มเติม	2.5 (100)
ค23201 ระบบสมการ	1.0 (40)	ค23202 เศรษฐกิจพอเพียง	1.0 (40)
อ 23 201 พลังงานกับการดำรงชีวิต	1.0 (40)	อ23202 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	1.0 (40)
ง 23201 การเขียนโปรแกรมภาษา	0.5 (20)	ส 23202 วัฒนธรรมท้องถิ่น	0.5 (20)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	(60)	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	(60)
* กิจกรรมแนะแนว	30	* กิจกรรมแนะแนว	30
* กิจกรรมนักเรียน ลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด ชมรม ชุมนุ่ม	20	* กิจกรรมนักเรียน ลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด ชมรม ชุมนุ่ม	10
* กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณะประโยชน์	10	* กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณะประโยชน์	10
รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น	(600)	รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น	(600)

ในโครงสร้างหลักสูตรทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตัวเลขต่อท้ายชื่อรายวิชาจะกำหนดหรือไม่ได้ขึ้นอยู่กับกรอบแบบของสถานศึกษา เนื่องจากไม่มีผลใด ๆ กับการลำดับรายวิชา เพราะรหัสตัวเลขของรายวิชาระบุปีที่เรียน และเรียงลำดับรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละ ภาคหรือปีการศึกษาไว้แล้ว

5. การจัดทำคำอธิบายรายวิชา

เมื่อสถานศึกษากำหนดรายวิชาที่จะเปิดสอนในแต่ละปี/ภาคเรียนเรียบร้อยแล้ว ต้องเขียน คำอธิบายรายวิชา ทั้งรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติมไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาด้วย เพื่อ

เป็น ประโยชน์ในการสื่อสารแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งครูผู้สอนแต่ละระดับชั้น และบุคคลภายนอก หรือใช้ประโยชน์ ในการเทียบโอนคำอธิบายรายวิชาประกอบด้วย รหัสวิชา ชื่อรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น เวลาเรียน/หน่วยกิต พร้อมทั้งคำอธิบายให้ทราบว่าเมื่อเรียนรายวิชานั้นแล้วผู้เรียนจะมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะหรือเจตคติอะไร ซึ่งอาจจะบ่งชี้ให้ทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ หรือประสบการณ์สำคัญ ที่ผู้เรียนจะได้รับด้วยก็ได้ ส่วนท้ายของคำอธิบายรายวิชาให้ใส่รหัสตัวชี้วัด (รายวิชาพื้นฐาน) หรือผล การเรียนรู้ (รายวิชาเพิ่มเติม) กำกับไว้ด้วย

ตัวอย่างคำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ว 11101วิทยาศาสตร์ 1	
รายวิชาพื้นฐาน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ เวลา 80 ชั่วโมง
<p>ศึกษาวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต ลักษณะของสิ่งมีชีวิตในท้องถิ่น ราก ลำต้น ใบ ดอก ผลของพืช อวัยวะภายนอกของสัตว์ ลักษณะและหน้าที่ของอวัยวะภายนอกของมนุษย์และการทำงาน ที่สัมพันธ์กัน การดูแลรักษาสุขภาพ ความสำคัญของพืชและสัตว์ในท้องถิ่นและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการจัดกลุ่มวัสดุ แรงดึงและแรงผลัก ทำให้วัสดุเคลื่อนที่และการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของวัตถุเมื่อถูกแรงกระทำองค์ประกอบและสมบัติของดิน การใช้ประโยชน์จากดินในท้องถิ่นสิ่งที่ปรากฏในท้องฟ้าเวลากลางวัน และกลางคืน ดวงอาทิตย์ที่เป็นแหล่งพลังงานของโลก</p> <p>โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์การสืบเสาะหาความรู้ การสำรวจตรวจสอบ การสืบค้นข้อมูล และการอภิปรายเพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ สามารถสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ มีความสามารถในการตัดสินใจ</p> <p>เห็นคุณค่าของการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน มีจิตวิทยาศาสตร์ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม</p>	
<p>ว 1.1 ป.1/1 , ป.1/2 , ป.1/3, ว 1.2 ป. 1 / 1ว 3.1 ป.1 /1, ป.1 / 2</p> <p>ว 4.2 ป.1/1ว 6.1 ป.1 / 1ว 7.1 ป. 1 / 1ว 8.1 ป. 1 / 1 - ป.1 / 7</p>	

ตัวอย่างคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส 23202 วัฒนธรรมท้องถิ่น	
รายวิชาเพิ่มเติม	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
	ศาสนา และวัฒนธรรม
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	จำนวน 0.5 หน่วยกิต (20 ชม.)
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
ผลการเรียนรู้	
1.....	
2.....	
3.....	
4.....	
5.....	
6.....	
ฯลฯ	

6. กำหนดเกณฑ์การจบหลักสูตร ระเบียบและเอกสารการวัดและประเมินผล

กำหนดเกณฑ์การจบหลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาพึงศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนของโครงสร้างเวลาเรียน และเกณฑ์การจบหลักสูตรว่ามีข้อกำหนดและเงื่อนไขอะไรบ้าง พร้อมทั้งพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อกำหนดเกณฑ์การจบหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกันทั้งการจบระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกณฑ์ดังกล่าวนี้จะต้องระบุไว้ในเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาด้วย

จัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำเอกสารว่าด้วยระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน เช่น ระเบียบเกี่ยวกับการตัดสินผลการเรียน การซ่อมเสริม การเลื่อนชั้น การตกซ้ำชั้น การรายงานผลการเรียน เป็นต้น สาระของระเบียบดังกล่าว จะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษาโดยอยู่บนพื้นฐานของนโยบายด้านการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา และหลักวิชาการด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่นการกำหนดเรื่องการตัดสินผลการเรียน สิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง จะเป็นเกณฑ์กว้าง ๆ และมีหลาย

อที่ระบุให้เป็นไปตาม "เกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด" นั้นหมายความว่า สถานศึกษามีบทบาทและอำนาจในการตัดสินใจกำหนดเกณฑ์ดังกล่าว โดยคำนึงถึงบริบท ความพร้อมและความต้องการของสถานศึกษา และนำข้อเสนอแนะหรือแนวทางที่นำเสนอไว้ในเอกสาร แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสม หรือหากสถานศึกษาจะพัฒนาแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพขึ้นเองก็ย่อมสามารถทำได้

การตัดสินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลาง

ระดับประถมศึกษา

๑. ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
๒. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
๓. ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
๔. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ระดับมัธยมศึกษา

๑. ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้น ๆ
๒. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
๓. ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
๔. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมผู้เรียน

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน ที่ระบุว่า

“ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด”

หมายความว่าอย่างไรครับ

หมายความว่าในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนนั้นตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในระดับชั้นต่าง ๆ ทุกคนจะต้องถูกนำไปใช้ในการเรียนการสอน และการประเมินผล ส่วนการประเมิน ตัดสินผลตัวชี้วัดว่าจะผ่านอย่างไร **ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด** ซึ่งสถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องพิจารณาให้เหมาะสม เพราะบริบท ความพร้อม และศักยภาพของผู้เรียน ของโรงเรียนแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันการผ่านตัวชี้วัดนี้ซึ่งเกิดขึ้นในหน่วยการเรียนรู้ จะสัมพันธ์ส่งผลกระทบต่อรายวิชา ซึ่งเป็นเกณฑ์การจบหลักสูตรด้วย จึงต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้สิ่งที่กำหนดมีความเหมาะสม และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

จัดทำเอกสารบันทึกผลและรายงานผลการเรียนรู้: สถานศึกษาต้องจัดทำเอกสารหลักฐานเพื่อแสดงผลการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ 2) ประกาศนียบัตร และ 3) แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา โดยใช้แบบพิมพ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด นอกจากนี้ สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาเพื่อบันทึกผลการประเมิน และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับ ผู้เรียน เอกสารบันทึกผลและรายงานการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นในการใช้สำหรับเก็บข้อมูลผลการเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน และเพื่อรายงานให้ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อตรวจสอบและให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

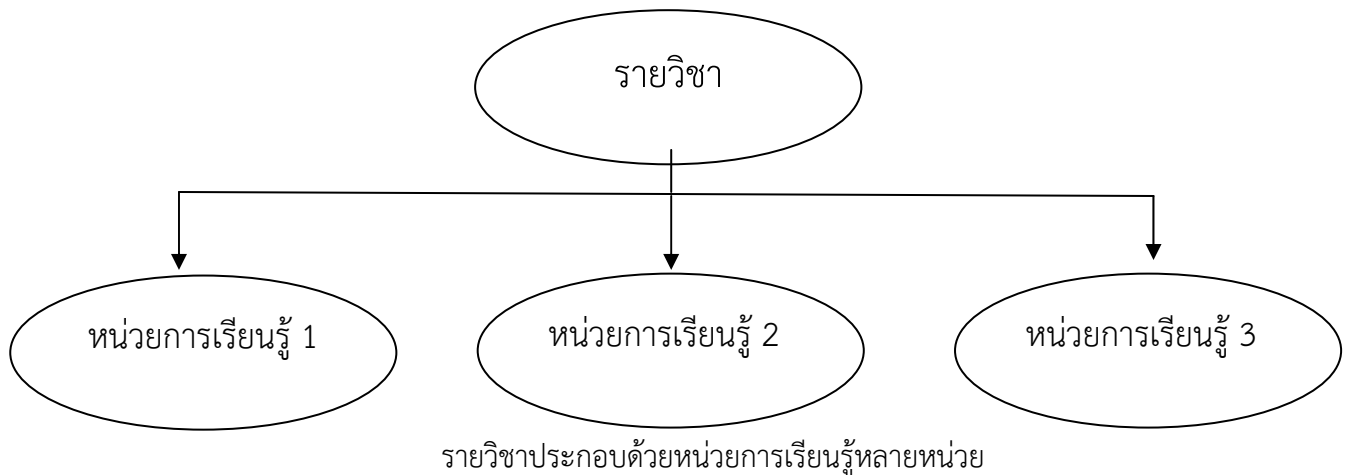
สรุป

การดำเนินการระดับสถานศึกษา คือ ดำเนินการโดยองค์คณะบุคคล ในระดับสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ เพื่อพิจารณาจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วน การดำเนินการระดับชั้นเรียน เป็นการดำเนินการโดยครูผู้สอนแต่ละคน ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสมกับกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องนำความรู้และทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละ "กลุ่มสาระการเรียนรู้" (Learning areas) ไปจัดทำเป็น "รายวิชา" (Courses) และกำหนดรหัสวิชา พร้อมทั้งตั้งชื่อรายวิชา ให้สะท้อนสิ่งที่สอนในรายวิชานั้น ๆ

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 2 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 2

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

ในระดับชั้นเรียนครูผู้สอนแต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำโครงสร้างรายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วหากรายวิชาใดผู้สอนมากกว่าหนึ่งคน ครูอาจร่วมมือกันทำงานเป็นทีม เพื่อวางแผนและออกแบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

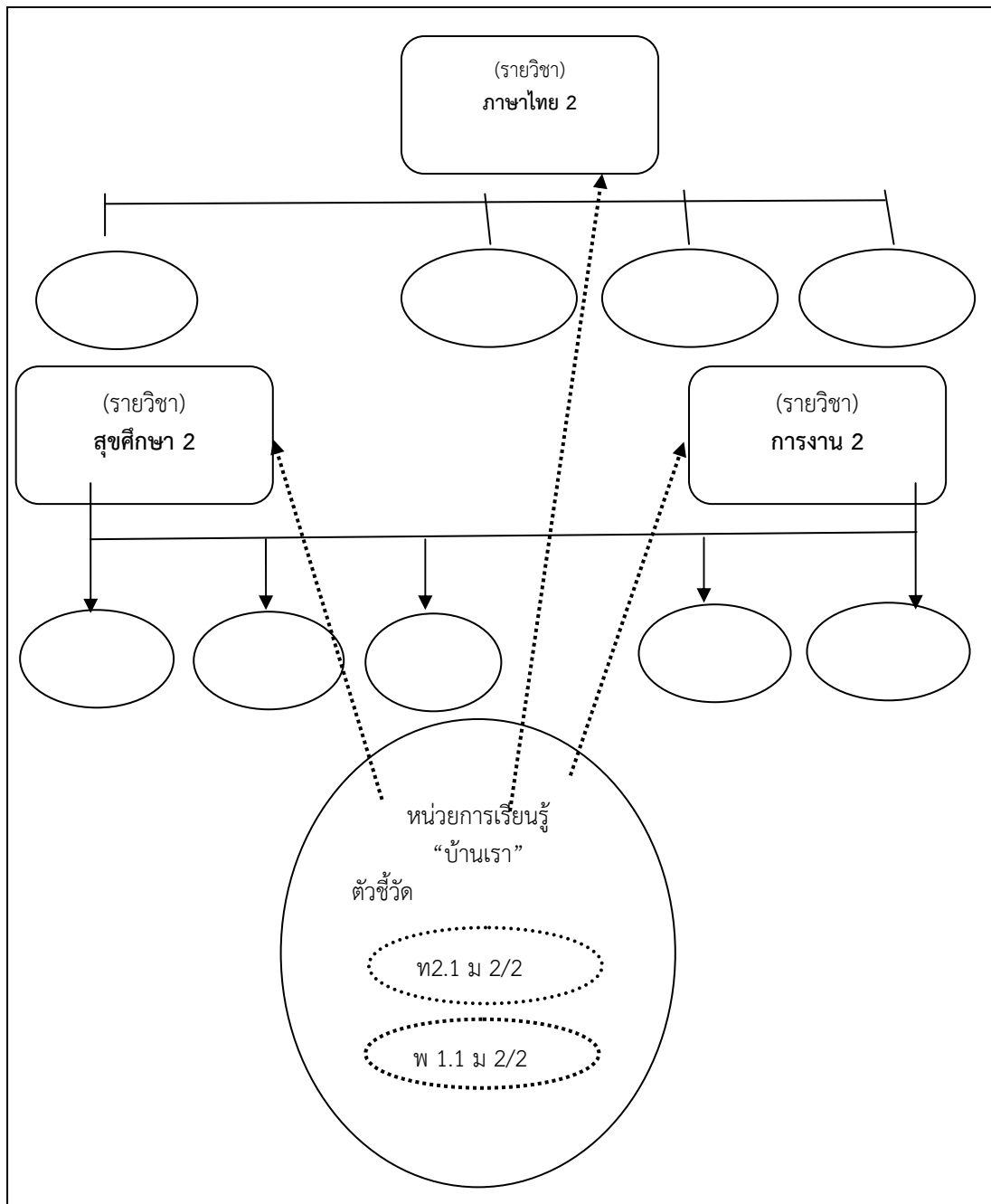

การจัดทำโครงสร้างรายวิชา

- รายวิชาแต่ละรายวิชานั้นประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้หลายหน่วย ซึ่งได้วางแผนและออกแบบไว้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย ดังนั้น เพื่อที่จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องเห็นภาพรวมของแต่ละรายวิชา จำเป็นต้องมีการจัดทำโครงสร้างรายวิชา เพื่อให้ได้ทราบว่ารายวิชานั้นประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวนเท่าใด เรื่องใดบ้าง แต่ละหน่วยพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุตัวชี้วัดโดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนเท่าใด สัดส่วนการเก็บคะแนนรายวิชานั้นเป็นอย่างไร

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ

- หน่วยการเรียนรู้บางหน่วยอาจเป็นหน่วยบูรณาการเข้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ลักษณะนี้ ครูผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันออกแบบและวางแผนการสอนและการวัดประเมินผลหน่วยนั้น ๆ ร่วมกัน ดังตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ “บ้านเรา” เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการ 3 รายวิชา คือ 1) สุขศึกษา 2) ภาษาไทย 2 และ 3) การงานอาชีพและเทคโนโลยี 2

ครูที่รับผิดชอบสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ควรได้มีการวางแผนร่วมกันในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยนั้น สำหรับการประเมินผลนั้น เกณฑ์ที่ใช้ประเมินตามตัวชี้วัดของรายวิชาใด ก็นำคะแนนกลับไปรายงานในรายวิชานั้น

โครงสร้างรายวิชา ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่

เวลา ชั่วโมง คะแนนเต็ม คะแนน

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
สอบปลายภาคเรียนที่ 1					

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
สอบปลายภาคเรียนที่ 2			5	20
รวมทั้งสิ้นตลอดปี			160	100

หมายเหตุ1) * มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดชั้นปีที่ถูกใช้มากกว่า 1 หน่วย

2) อัตราส่วนคะแนนระหว่างเรียนกับการสอบ 60:40

สรุป

การจัดทำโครงสร้างรายวิชาช่วยให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องเห็นภาพรวมของแต่ละรายวิชา เพื่อให้ได้ทราบว่ารายวิชานั้นประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวนเท่าใด เรื่องใดบ้างแต่ละหน่วย พัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุตัวชี้วัดโดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนเท่าใด สัดส่วนการเก็บคะแนน รongรายวิชานั้นเป็นอย่างไรส่วนหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ เป็นการบูรณาการเข้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันออกแบบและวางแผนการสอนและการวัด ประเมินผลหน่วยนั้น ๆ ร่วมกันเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 3 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 3

ตอนที่ 4 การดำเนินการนำหลักสูตรระดับสถานศึกษาไปใช้ในระดับชั้นเรียน

สถานศึกษา เป็นหน่วยงานที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน จึงจำเป็นต้องจัดมาตรการส่งเสริม สนับสนุนการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญได้แก่

1. การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาหลักสูตรและใช้หลักสูตร ซึ่งในที่สุดจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและใช้หลักสูตรแบบอิงมาตรฐานให้ประสบความสำเร็จ สถานศึกษาจะต้องพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง เน้นการสร้างความรู้ เข้าใจแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดประเมินผลโดยมีมาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นเป้าหมาย การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การฝึกทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม รูปแบบการพัฒนาบุคลากรจะต้องใช้การนิเทศทั้งแบบกลุ่ม และเป็นรายบุคคลโดยการสอนแนะ (Coaching) การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม และจะต้องได้รับการประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพสถานศึกษาควรกำหนดขั้นตอนการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

- 1) มอบหมายให้มีคณะทำงานด้านการพัฒนาบุคลากร ซึ่งต้องดำเนินงานและมีบทบาทในเรื่องนี้อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง
- 2) ประเมินความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร และวางแผนการพัฒนาบุคลากรให้เป็นรูปธรรม ทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว
- 3) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามแผน ซึ่งอาจดำเนินการได้ในหลายลักษณะ เช่น การประชุมสัมมนา การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน โดยเฉพาะเน้นการพัฒนาครูผู้สอนซึ่งเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูจะต้องสามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร และเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุเป้าหมาย
- 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีมุม หรือศูนย์รวมความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง
- 5) ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรม แลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจะต้องเป็นที่ปรึกษาครูในกรณีที่มีปัญหาทางด้านวิชาการหรือบริหารจัดการ และควรจัดให้มีการประชุมเพื่อแก้ปัญหา ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแสวงหาวิธีการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

2. การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร

การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน เป็นการปรับกระบวนทัศน์การจัดการหลักสูตรการสอนที่แตกต่างไปจากเดิม จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องจัดทรัพยากรและปัจจัยที่เอื้อต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมทั้งงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาบุคลากร และจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมสนับสนุนให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์และเอกสารต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับความต้องการ ให้มีห้องเรียน สถานที่เรียน และห้องพิเศษต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ โรงฝึกงาน ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ห้องประชุมขนาดต่าง ๆ สนามกีฬา และโรงยิม เป็นต้น
- จัดสรรการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีคุณค่า โดยเฉพาะด้านการใช้อาคารสถานที่ต่าง ๆ เช่น คำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนห้องเรียน ห้องสมุด ที่เอื้ออำนวยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ
- บริหารทรัพยากรบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดครูเข้าสอนเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะครูจะเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการจัดประสบการณ์เรียนรู้จึงควรจัดให้ครูได้สอนตรงตามความรู้ความสามารถ และความถนัด รวมทั้งการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

3. การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม

การจะส่งเสริมให้การจัดทำและใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา และสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา

- ให้ฝ่ายต่าง ๆ ทั้งผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนซึ่งเป็นผู้ได้รับผลโดยตรงจากการใช้หลักสูตร ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาหลักสูตร และตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา
- ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศการร่วมคิด ร่วมทำ สถานศึกษาควรจัดสรรเวลาให้ครูได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม พยายามลดภาระงานอื่น ๆ ของครู โดยให้มุ่งทำงานสอนเป็นหลัก
- สร้างเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วม และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ซึ่งอาจเป็นเครือข่ายภายใน เช่น เครือข่ายผู้ปกครอง หรือเครือข่ายภายนอก เช่น เครือข่ายสถานศึกษา เครือข่ายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งสามารถจะสนับสนุนและส่งเสริมให้มีทรัพยากรและปัจจัยเพิ่มขึ้นในการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

4. การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ

ความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับ บรรยากาศทางวิชาการซึ่งสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดขึ้น โดยดำเนินการ ดังนี้

- จัดระบบการบริหารทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งเรื่องการจัดกลุ่มผู้เรียนและโครงการที่จะส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรม การจัดตารางสอนของสถานศึกษา การลงโทษและให้รางวัลผู้เรียน
- สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ทั้งห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ มุมค้นคว้าแก่ครูผู้สอนและนักเรียน การพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน
- สนับสนุนให้มีระบบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ทรัพยากร เศรษฐกิจ อาชีพ และความต้องการของท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถนำสภาพปัญหาต่าง ๆ บูรณาการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน
- ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อบริหารจัดการความรู้ในส่วนที่เป็นประสบการณ์ในตัวครู นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้หรือบริหารชั้นเรียนอย่างเหมาะสม อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีม
- ส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการนำเสนอหรือเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ให้เพื่อนครู แลกบุคลากรทางการศึกษา ได้เรียนรู้นวัตกรรมใหม่ ๆ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความเป็นนักวิชาการแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาอีกด้วย

สรุป

สถานศึกษา เป็นหน่วยงานที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน จึงจำเป็นต้องจัดมาตรการส่งเสริม สนับสนุนการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ ทั้งด้านการพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและใช้หลักสูตรแบบอิงมาตรฐานให้ประสบความสำเร็จ สถานศึกษาจะต้องพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ด้านการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร เพราะสถานศึกษาต้องจัดทรัพยากรและปัจจัยที่เอื้อต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา และสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ เพราะความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับ บรรยากาศทางวิชาการซึ่งสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดขึ้น

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 4 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 4

ตอนที่ 5 การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา

เพื่อสร้างความมั่นใจแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนว่า ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังตามที่กำหนดในมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนตามความคาดหวังของสถานศึกษา การกำกับดูแลคุณภาพของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการนำหลักสูตรไปใช้ จึงเป็นสิ่งจำเป็น สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง ได้แก่

1. การนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตร

การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการสำคัญที่สถานศึกษาใช้ในการควบคุมคุณภาพ โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการติดตาม เช่น การตรวจเยี่ยมและการสังเกตการณ์ในชั้นเรียน การเสนอแนะ (Coaching) การตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ การบันทึกรายงานหลังการสอน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น สถานศึกษาควรจัดให้มีแผนนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ ดำเนินการให้กระบวนการนิเทศเป็นวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา บนพื้นฐานความรู้สึที่เป็นกัลยาณมิตร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยอมรับการเปลี่ยนสถานภาพระหว่างการเป็นผู้นิเทศและเป็นผู้รับการนิเทศ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดระบบการนิเทศ ติดตาม ที่เป็นกัลยาณมิตร ดังกล่าวแล้วควรดำเนินการ ดังนี้

- ร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับการนิเทศ หรือกำกับ ติดตาม เพื่อเผื่อระวังมิให้คุณภาพการจัดทำและใช้หลักสูตรการเกิดปัญหา อุปสรรคและส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน
- สร้างความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรในเชิงบวกแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาว่า มิได้เป็นกระบวนการจับผิด แต่เป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือ เพื่อให้การใช้หลักสูตรที่คุณภาพและประสิทธิภาพ
- กำหนดข้อตกลงเพื่อการขับเคลื่อน การนิเทศติดตามร่วมกัน และมีแผนการดำเนินการอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม
- ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้มีการนิเทศ ติดตาม อย่างเป็นระบบ ครบวงจร ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องและครอบคลุม

2. การประกันคุณภาพภายใน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2552 กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และการเตรียมความพร้อมสำหรับประกันคุณภาพภายนอก เป็นระบบควบคุมคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความมั่นใจต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนว่าจะสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาต้องจัดระบบประกันคุณภาพที่เน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นต้องมีการดำเนินการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมีแผนพัฒนาคุณภาพ มีเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน แผนปฏิบัติต้องเน้นผลคุณภาพผู้เรียน มีการรายงานผลเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และนำผลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

3. การวิจัย และติดตามผลการใช้หลักสูตร

การวิจัยจะเป็นที่มาของข้อมูลข่าวสารที่แม่นยำ แสดงจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา สาเหตุ และแนวทางปรับปรุงพัฒนาให้สถานศึกษาสามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สถานศึกษา ควรดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อนำผลมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับผู้เรียน และความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน เช่น

- การประเมินตัวหลักสูตร โดยมีหัวข้อในการพิจารณา เช่น ความครบถ้วนขององค์ประกอบหลักสูตร ความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบ ความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และกรอบหลักสูตรท้องถิ่น ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ความเหมาะสมของแนวทางการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และระบบการวัดและประเมินผล เป็นต้น

- การประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของนักเรียนในอนาคต เพื่อนำมาใช้กำหนดโปรแกรมการเรียน และเวลาเรียน

- การประเมินความต้องการของพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำมาใช้กำหนดโปรแกรมการเรียน และโครงการต่าง ๆ

การวิจัย ประเมินผลการใช้หลักสูตร

การประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาจะต้องมีความตระหนักในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย คุณธรรม บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้อัตระดับชาติ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข กระบวนการประเมินผลการใช้หลักสูตรสามารถดำเนินการได้ทั้งระหว่างการใช้หลักสูตร และเมื่อนำหลักสูตรไปใช้เรียบร้อยแล้ว หรือการติดตามจากผลผลิตของหลักสูตร คือ ผู้เรียนที่จบการศึกษาตามหลักสูตรนั่นเอง

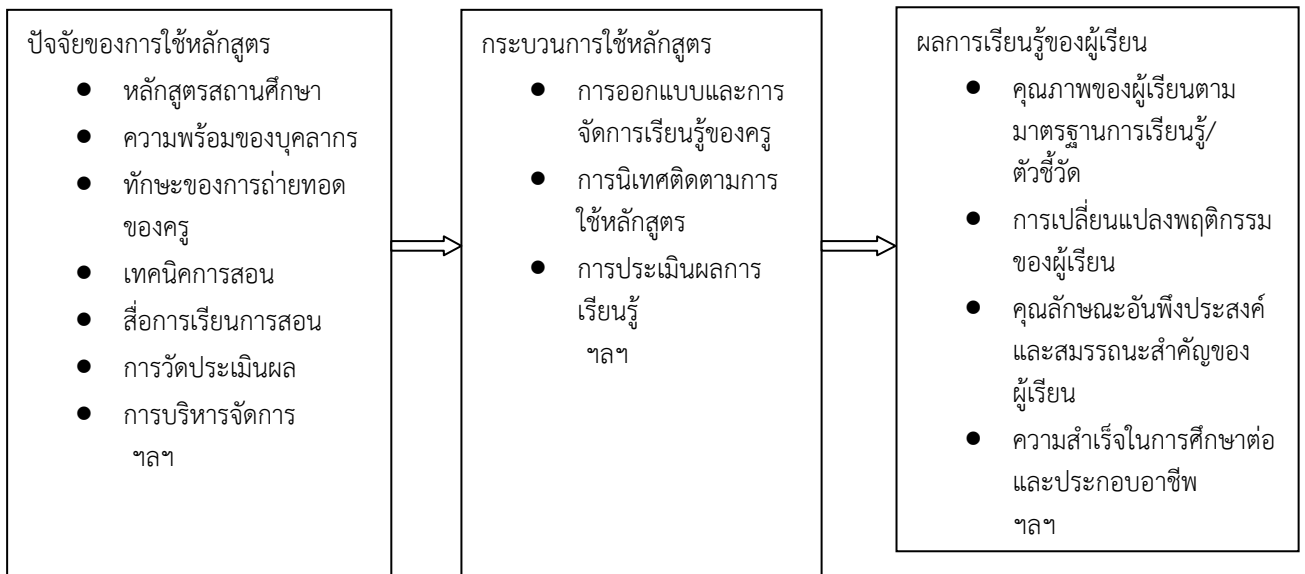
เพื่อให้การประเมินผลการใช้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายของการควบคุมคุณภาพสถานศึกษาควรจัดให้มีการประเมินทั้งระบบ คือ

1. กำหนดให้มีการประเมินการใช้หลักสูตร เป็นกิจกรรมหลักของสถานศึกษา
2. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรด้วยตนเองให้เกิดขึ้นกับคณะครู
3. วางระบบเครือข่ายการทำงาน และมอบหมายงานการประเมินให้คณะผู้ปฏิบัติงานแต่ละคณะดำเนินการประเมินเป็นระยะ ๆ โดยกำหนดใช้ชัดเจนว่าคณะใดต้องประเมินรายการใดบ้าง
4. สรุปผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

การประเมินผลการใช้หลักสูตรมีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญคือ พิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรที่จะประเมิน พิจารณาหลักเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมิน ออกแบบการจัดเก็บข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้พิจารณาตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป สำหรับประเด็นในการประเมินนั้น สามารถประเมินได้ทั้งเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หลักสูตร

กระบวนการใช้หลักสูตร แผลผลจากการใช้หลักสูตร อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาควรมุ่งเน้นการประเมิน ส่วนที่เกี่ยวข้องต่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ และควรคำนึงถึงทั้งผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และ คุณลักษณะของผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ โดยนำผลการประเมินระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ เช่น ผลคะแนน NT, O-net, A-net มาพิจารณาทั้งผลการ ประเมินในภาพรวม และผลการประเมินที่แยกรายวิชา และแยกรายมาตรฐาน หากผลการประเมินไม่ เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวัง ควรศึกษาวิเคราะห์เพื่อค้นหาสาเหตุที่ย่อมเกิดมาจากปัจจัยและ กระบวนการใช้หลักสูตรนั่นเอง จากนั้นจึงหาวิธีแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพต่อ

ประเด็นเกี่ยวข้องในการประเมินผลการใช้หลักสูตร

นอกจากนั้นสถานศึกษาควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูทำวิจัยปฏิบัติการ (Action research) เพื่อ แก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง โดยการวิจัยนั้นอาจเริ่มต้นจากการเลือก ปัญหาการวิจัยที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อผู้เรียนมากที่สุดก่อน และที่มาของปัญหาการวิจัย อาจเกิดจากผู้เรียน เช่น ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาการเรียนรู้ เป็นต้น หรืออาจเกิดจากการจัดการเรียน การสอนของครูไม่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน เมื่อได้ปัญหาการวิจัยแล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอน การวิจัยต่อไป

สรุป

สถานศึกษาควรสร้างความมั่นใจแก่พ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนว่า ผู้เรียนจะได้รับ การพัฒนาให้ มีคุณภาพตามที่คาดหวังตามที่กำหนดในมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนั้น สถานศึกษาแต่ละแห่ง จะต้องมีการจัดการควบคุมคุณภาพด้านต่าง ๆ ทั้งการนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตร การ ประกันคุณภาพภายใน การวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร อีกทั้งสถานศึกษาควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยปฏิบัติการ (Action research) เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียน การสอนของตนเอง

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 5 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 5

ใบงานที่ 1

ชื่อหลักสูตร   การบริหารหลักสูตร
เรื่องที่ 1   ความสามารถและความจำเป็นของการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา
คำชี้แจง   ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงบอกความสำคัญของการบริหารหลักสูตร

.....
.....

2. ผู้ลงนามในประกาศใช้หลักสูตรสถานศึกษาคือใคร

.....
.....

3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา การบริหารหลักสูตร คือ

.....
.....

ใบงานที่ 2

ชื่อหลักสูตร   การบริหารหลักสูตร
ตอนที่ 2   การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
คำชี้แจง   ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามต่อไปนี้

1. ขั้นตอนแรกในการจัดทำหลักสูตรการศึกษา คืออะไร
.....
.....
2. หัวใจสำคัญของการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษาสู่ชั้นเรียน คือ
.....
.....
3. ผู้นำสำคัญในการสร้างบรรยากาศของการร่วมคิดวางแผน ร่วมทำหลักสูตร
สถานศึกษา คือ
.....
.....
4. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปรับปรุงมาจากหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐานใด
.....
.....
5. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับประถมศึกษา
กำหนดให้มีเวลาเรียนทั้งสิ้นไม่เกินกี่ชั่วโมงต่อปี
.....
.....
6. ในหน่วยการเรียนรู้ การที่จะทำให้นักเรียนมีมาตรฐานตามตัวชี้วัด อะไรคือสิ่งสำคัญ
ที่สุด
.....
.....

ใบงานที่ 3

ชื่อหลักสูตร   การบริหารหลักสูตร
ตอนที่ 3   การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา
คำชี้แจง   ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 การศึกษาระดับใดมุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ พื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุล

2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 การศึกษาระดับใดเน้นการเพิ่มพูนทักษะเฉพาะด้าน สนองความถนัดความสามารถของผู้เรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการในด้านต่าง ๆ

3. ระดับชั้นใดที่มีเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในส่วกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์เท่ากัน

ใบงานที่ 4

ชื่อหลักสูตร   การบริหารหลักสูตร
ตอนที่ 4   การดำเนินการนำหลักสูตรระดับสถานศึกษาไปใช้ในระดับชั้นเรียน
คำชี้แจง   ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามต่อไปนี้

จงอธิบายความสำคัญและประโยชน์ของมาตรการส่งเสริม สนับสนุนการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน คือ การพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม และการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 5

ชื่อหลักสูตร   การบริหารหลักสูตร
ตอนที่ 5   การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา
คำชี้แจง   ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามต่อไปนี้

1. การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา นอกจากเป็นการสำรวจตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเชื่อมั่นในสถานศึกษาแล้ว มีผลดีต่อใครอีกบ้าง

.....
.....
.....
.....

2. เหตุใดจึงต้องให้ครูผู้สอนทำวิจัยปฏิบัติการ มีข้อดีอย่างไร

.....
.....
.....
.....